

Hva er det felles beste?

I sin nylig utgitte encyklika Fratelli Tutti peker pave Frans på hvor viktig det er å arbeide for «det felles beste». Hva betyr «det felles beste», og hvordan kan vi bidra til å fremme det i verden?

09.02.2021

«La oss se på den gode samaritans eksempel. Jesu lignelse kaller oss til å gjenoppdage vårt kall som borgere av våre respektive nasjoner og av hele verden, ved å bygge nye sosiale

bånd. Dette kallet er alltid nytt, men det er samtidig grunnfestet i en grunnleggende lov i vårt vesen: vi er kalt til å føre samfunnet til å søke det felles beste, og med dette i sinnet, å strebe etter å konsolidere dets politiske og sosiale orden, dets vev av relasjoner, dets menneskelige mål.»
(Fratelli Tutti, nr. 66)

Innhold

Hva er det felles beste?

Hvem deltar i det felles beste?

Hvilken rolle har de politiske myndigheter?

Hva er den universelle målsetning for goder?

.....

1. Hva er det felles beste?

Det felles beste er ‘summen av alle de forhold i samfunnslivet som kan gjøre det lettere for mennesket å realisere seg fullt ut både individuelt og kollektivt’ (*Gaudium et Spes*, nr. 26)

Prinsippet for det felles beste, som alle aspekter av det sosiale liv må være knyttet sammen med hvis det skal nå sin fulle mening, har sitt opphav i alle menneskers verdighet, enhet og likeverd. Ifølge dets grunnleggende og generelt anerkjente betydning betyr det felles beste ‘summen av alle de forhold i samfunnslivet som kan gjøre det lettere for mennesket å realisere seg fullt ut både individuelt og kollektivt.’

Det felles beste består ikke av en enkel oppsummering av de enkelte goder til hver del av en sosial enhet. Selv om det felles beste tilhører hvert enkelt menneske, er og forblir det

‘felles’, fordi det ikke kan deles opp og fordi det bare er sammen man kan oppnå det, øke det og bevare dets virkning, også med hensyn til fremtiden. På samme måte som enkeltmenneskets moralske handlinger blir oppnådd ved å gjøre det som er godt, slik oppnår også et samfunns handlinger sin hele verdi når det frembringer det felles beste. Det felles beste kan derfor bli forstått som den sosiale og samfunnsmessige dimensjon av det moralsk beste. *(Kompendium til den katolske kirkes sosiallære, nr. 164)*

‘Det felles beste har alltid enkeltmenneskers fremskritt for øye: "Tingenes orden skal alltid underkastes menneskenes orden, og ikke omvendt". En slik orden er tuftet på sannhet, bygges i rettferdighet, gjøres levende ved kjærlighet.’ *(Den katolske kirkes katekisme, nr. 1912)*

Noen betraktninger fra den hellige Josemaría

- Et menneske eller samfunn som ikke forholder seg til lidelse og urettferdighet og ikke gjør noen anstrengelser for å fjerne dem, er fremdeles fjernt fra Kristi kjærlige hjerte. Mens de kristne har full frihet til å finne og anvende forskjellige løsninger på disse problemene, burde de være forent i ett og samme ønske om å tjene menneskeheten. Ellers vil ikke deres kristendom være Jesu ord og liv; det vil være en løgn, et svik mot Gud og menneskene. (*Christ Is Passing By*, nr. 167)
- Din oppgave som en kristen borger er å bidra til at Kristi kjærlighet og frihet hersker over alle aspekter av det moderne liv: kulturen og økonomien, arbeid og fritid,

familieliv og sosiale forhold.

(*Furrow*, nr. 302)

- Et universitet må utdanne sine studenter slik at de lærer å tjene samfunnet, og fremmer det felles beste i deres yrkesliv og andre aktiviteter.

Akademikere burde være ansvarlige borgere med et sunt engasjement for andre menneskers problemer, og en raus ånd som får dem til å gripe fatt i disse problemene og løse dem på best mulig måte. Det er universitetenes oppgave å fremme denne holdningen hos studentene. (*Conversations*, nr. 74)

2. Hvem deltar i det felles beste?

‘Samarbeid betyr at det enkelte menneske frivillig går inn i en sosial utveksling. Det er nødvendig at alle bidrar til det felles beste, hver på sitt sted og i sin livsoppgave. Denne

forpliktelsen er nedlagt i menneskets verdighet.

Samarbeid består i første rekke i å ta seg av de områder en selv har fått *personlig ansvar* for: ved å ta seg av oppdragelsen av barna, ved god arbeidsmoral samarbeider mennesket for medmenneskers og samfunnets vel.

Samfunnets borgere bør så mye som mulig ta aktivt del i *det offentlige liv*. På hvilken måte dette skjer, kan variere fra land til land og fra kultur til kultur. "Den form for statsstyre som lar flest mulig borgere i sann frihet delta i det offentlige styre, fortjener anerkjennelse". (Den katolske kirkes katekisme, nr. 1913-1915)

Mennesket kan ikke finne fullendelse i seg selv, det vil si, ut ifra det faktum at det eksisterer «med» andre og «for» andre. Denne sannheten krever ikke bare at det lever sammen med

andre på forskjellige nivåer i det sosiale liv, men at det ustoppelig søker – i praksis og ikke bare på ideplanet – det gode, det vil si mening og sannhet, som finnes i eksisterende former av det sosiale liv. Intet uttrykk for sosialt liv – fra familien til nære grupper, foreninger, økonomiske foretak, byer, regioner, stater, opp til sammenslutninger av folkeslag og nasjoner – kan unngå spørsmålet om sitt eget felles beste, fordi dette er et iboende element i dets vesen og egentlige grunn til dets eksistens. (*Kompendium til Den katolske kirkes sosiallære*, nr. 165)

Noen betraktninger fra den hellige Josemaría

- Som kristen har du en plikt til å handle og ikke stå og se på, og gi ditt bidrag til å tjene det felles beste lojalt og med personlig frihet. (*The Forge*, nr. 714)

- Du, som kristen, kan ikke vende ryggen til andre menneskers, dine brødres, bekymringer eller nød. (*The Forge*, nr. 453)
- Utfør alle dine plikter som borger. Prøv ikke å vri deg unna noen av dine forpliktelser. Bruk alle dine rettigheter også, til samfunnets beste, uten å foreta noen overilte unntak. Du må gi et kristent vitnesbyrd på den måten også. (*The Forge*, nr. 697)
- Vi som er Guds barn og som er borgere på lik linje med alle andre, må delta fryktløst i alle hederlige menneskelige aktiviteter og organisasjoner, slik at Kristus kan være til stede i dem. Vår Herre vil kreve en grundig redegjørelse fra hver og en av oss hvis vi på grunn av forsømmelse eller bedagelighet ikke frivillig streber etter å spille en rolle i den menneskelige utvikling og avgjørelser som samfunnets

nåtid og fremtid avhenger av.

(*The Forge*, nr.715)

- I henhold til dine egne interesser og talenter må du fritt ta aktiv og effektiv del i de sunne offentlige eller private sammenslutninger i landet ditt, på en måte som er full av kristen ånd. Slike sammenslutninger mislykkes aldri i å utgjøre en forskjell i folks nåværende eller evige goder. (*The Forge*, nr. 717)

3. Hvilken rolle har de politiske myndigheter?

Ansvar for å oppnå det felles beste tilhører ikke bare enkeltmennesker, men også staten, siden det felles beste er grunnen til at politisk myndighet finnes. Enkeltpersoner, familien eller nære grupper er ikke i stand til å oppnå sin fulle utvikling alene for å kunne leve et sant menneskelig liv. Derfor er politiske

institusjoner nødvendige, og har som oppgave å gjøre de nødvendige materielle, kulturelle, moralske og åndelige goder tilgjengelige.

(Kompendium til Den katolske kirkes sosiallære, nr. 168)

For å sikre det felles beste har hvert lands regjering den spesielle plikt å harmonisere de forskjellige sektorerers interesse med kravene til rettferdighet. Den rette forening av grupper og enkeltpersoners spesielle goder er egentlig en av de mest krevende oppgavene for de offentlige myndigheter.

(Kompendium til Den katolske kirkes sosiallære, nr. 169)

‘Det felles beste krever klokskap av hver enkelt, og enda mer av dem som utøver myndighet. Det innebærer tre vesentlige elementer:

Først og fremst forutsetter det respekt for enkeltmennesket som sådan. I kraft av det felles beste er

offentlige myndigheter forpliktet til å overholde grunnleggende og ufravikelige menneskerettigheter. Samfunnet skylder seg selv å la hver enkelt samfunnsborger leve ut sitt kall. Særlig består det felles beste i å legge forholdene til rette for å kunne leve ut de naturgitte friheter som er uunnværlige for at menneskets kall skal kunne fullbyrdes, særlig rett "til å handle i overensstemmelse med sin ærlige overbevisning, til å bli beskyttet i privatlivet og rett til rettmessig frihet, også i religiøse spørsmål".

For det annet krever fellesskapets beste at det finnes sosial velferd og en utvikling i selve gruppen. Utvikling er sammenfatningen av alle sosiale forpliktelser. Riktignok tilkommer det myndighetene å megle mellom ulike særinteresser, i fellesskapets navn. Men de skal gjøre tilgjengelig for hver enkelt det vedkommende har behov for, for å

kunne føre et menneskeverdig liv: mat, klær, helse, arbeid, utdanning og kultur, tilstrekkelig informasjon, rett til å stifte familie osv.

Det felles beste innebærer til sist fred, det vil si en varig og trygg rettferdig samfunnsorden. Dette forutsetter at myndighetene ved ærbare midler trykker sikkerheten for samfunnet og dets borgere. Dette er grunnlaget for retten til rettmessig personlig og kollektivt forsvar.’ (*Den katolske kirkes katekisme*, nr. 1906-1909)

Myndighet blir rettmessig utført hvis den blir anvendt til å søke det felles beste for samfunnet. For å oppnå dette må den bruke moralsk akseptable midler.

Noen betraktninger fra den hellige Josemaría

- Tolk da mine ord for det de er: et kall til å bruke deres

rettigheter hver dag, og ikke bare i en nødssituasjon. Et kall til å oppfylle deres forpliktelser som borgere ærefullt, innenfor alle områder – i politikk og økonomi, som studenter og i yrkeslivet – idet dere modig aksepterer alle konsekvensene av deres frie avgjørelser og den personlige uavhengighet som hver og en av dere har. Et kristent 'lekperspektiv' vil gjøre dere i stand til å unngå all intoleranse, all fanatisme. For å si det på en positiv måte vil det gjøre dere i stand til å leve i fred med alle deres medborgere, og kunne fremme denne forståelsen og harmonien på alle områder av det sosiale liv. (*Conversations*, nr. 117)

4. Hva er den universelle målsetningen for goder?

Blant de utallige sider ved det felles beste er det mest betydningsfulle prinsippet om den universelle målsetningen for goder: 'Gud bestemte at jorden og alt den inneholder skulle være for alle mennesker og alle folkeslag, slik at alle skapte ting skulle deles rettferdig av hele menneskeheten under ledelse av rettferdighet mildhet og barmhjertighet. Gud ga jorden til hele menneskeheten for at den skulle opprettholde alle dens medlemmer, uten å ekskludere eller favorisere noen.

Dette er grunnlaget for den universelle målsetningen for jordens goder. Jorden, fordi den er fruktbar og har evnen til å tilfredsstille menneskets behov, er Guds første gave for å opprettholde menneskenes liv. (*Kompendium til Den katolske kirkes sosiallære*, nr. 171)

Den universelle rett til å bruke jordens goder er basert på prinsippet om den universelle målsetningen for godene. Hvert menneske må ha tilgang til det nå nivå av velstand som er nødvendig for dets fulle utvikling. (*Kompendium til Den katolske kirkes sosiallære*, nr. 172)

Prinsippet om den universelle målsetningen for goder er en invitasjon til å utvikle en økonomisk visjon, inspirert a moralske verdier, som gjør at folk ikke mister av syne opprinnelsen eller hensikten med disse godene, slik at de kan skape en verden med rettferdighet og solidaritet, der velstandsøkning kan ha en positiv funksjon. Velstand viser denne muligheten i de mange forskjellige måtene den kan uttrykke seg på, som et resultat av en produksjonsprosess som bruker de tilgjengelige teknologiske og naturlige ressurser, både naturlige og avledede. Dette resultatet ledes av

oppfinnsomhet, planlegging og arbeid, og brukes som et middel til å fremme alle menneskers og folkeslags velferd, og for å forhindre at de blir utestengt og utnyttet.

(Kompendium til Den katolske kirkes sosiallære, nr. 174)

Noen betraktninger fra den hellige Josemaría

- Det er lett å forstå den utålmodighet, engstelse og ubehag hos mennesker med en naturlig kristen sjel som stimulerer dem til å bekjempe den personlige og sosiale urettferdighet som menneskehjertet kan skape. Så mange århundrer med mennesker som lever side om side og fremdeles så mye hat, så mye ødeleggelse, så mye fanatisme lagret i øyne som ikke vil se og i hjerter som ikke vil gi kjærlighet! Jordens goder,

som blir monopolisert av en liten gruppe mennesker; kulturen i verden, begrenset til små grupper. Og på utsiden, hunger etter brød og utdanning. Menneskeliv – hellige, fordi de kommer fra Gud – behandlet som ting, som statistikk. Jeg forstår og deler denne utålmodigheten. Det oppildner meg å se på Kristus, som uavbrutt ber oss om å sette dette nye budet om kjærlighet ut i praksis. (*Christ Is Passing By*, nr. 111)

- For å kunne handle på denne måten bestandig, på den måten gode mødre gjør, må vi glemme oss selv og ikke søke annen ære enn den å tjene andre, på samme måte som Jesus Kristus, som forkynte at 'Menneskesønnen har ikke kommet for å bli tjent, men for selv å tjene.' Dette krever at vi med integritet er i stand til å

underordne vår egen vilje
under vår guddommelige
modells vilje, arbeide for alle
mennesker, og kjempe for deres
evige lykke og velferd. Jeg vet
ikke om noen bedre måte å
være rettferdig på enn et liv
som består av selvoppgivelse og
tjeneste. (*Friends of God*, nr.
173)

pdf | dokument generert automatisk fra
[https://opusdei.org/nb-no/article/hva-er-
det-felles-beste/](https://opusdei.org/nb-no/article/hva-er-det-felles-beste/) (15.04.2025)